

УДК 349.2

DOI 10.32782/2523-4269-2025-93-63-69

Устінова-Бойченко Ганна Миколаївна,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права

(Державний університет економіки та технологій, м. Кривий Ріг)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5821-3832>

Теличко Оксана Анатоліївна,

кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри права

(Державний університет економіки та технологій, м. Кривий Ріг)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2536-7442>

Черниш Тетяна Вікторівна,

викладач кафедри конституційного, міжнародного та приватного права

(Криворізький навчально-науковий інститут

Національного університету «Одеська юридична академія», м. Кривий Ріг)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-7022-6301>

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ (ЄВРОПЕЙСЬКИХ) СТАНДАРТИВ НА РОЗВИТОК ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

У статті досліджено процес гармонізації трудового законодавства України з європейськими стандартами в контексті євроінтеграційного курсу держави. Проаналізовано основні напрями адаптації: визначення принципів трудового права, забезпечення гендерної рівності та недискримінації, гарантування безпеки праці. Особливу увагу приділено змісту міжнародних та європейських трудових стандартів, сформованих у межах МОП, Ради Європи та Європейського Союзу. Розкрито їх роль у забезпеченні фундаментальних прав працівників. Показано, що міжнародні трудові стандарти мають багаторівневу структуру та характеризуються гнучкістю змісту, форми й застосування. Підкреслено значення узгодження національних норм із принципами європейського трудового права для формування ефективної системи організації праці та захисту прав людини.

Ключові слова: міжнародні трудові стандарти, європейські трудові стандарти, трудові відносини, Міжнародна організація праці, адаптація трудового законодавства, трудове право ЄС.

Постановка проблеми. Європейський Союз традиційно розглядають як найрозвиненішу модель регіональної інтеграції у світі. Науковці вже тривалий час підкреслюють значущість й унікальність права ЄС, що формує самостійну правову систему, яка не має аналогів ані серед національних правових систем держав-членів, ані в міжнародному праві.

Нині Європейський Союз є одним із найвпливовіших світових об'єднань, що функціонує задля забезпечення як спільних, так і національних інтересів держав-членів. З огляду на впевнений рух України в напрямі набуття членства в європейській спільноті, дослідження європейських (міжнародних) трудових стандартів набуває особливої ваги. Це необхідно для

подальшої гармонізації та імплементації прогресивних норм у національне законодавство. Безперервний розвиток суспільних відносин і динамічні інтеграційні процеси зумовлюють потребу в глибокому оновленні трудового законодавства України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання впливу міжнародних (європейських) стандартів регулювання трудових відносин розглядали багато вчених, зокрема О. Г. Серета, досліджуючи європейські стандарти організації праці, проаналізувала міжнародні нормативно-правові акти, які формують міжнародні стандарти в трудовій сфері та їх вплив на формування трудового законодавства України [1; 2]. О. П. Горбань, І. М. Павліченко, О. В. Старчук дослідили основні перешкоди на шляху до гармонізації трудового законодавства України та міжнародних (європейських) трудових стандартів [3]. Ю. Д. Древал, О. Д. Малько, О. В. Бригада проаналізували організаційно-правові механізми адаптації сфери охорони праці до міжнародних та європейських стандартів [4]. О. М. Рим розглянув основні джерела, що містять міжнародні стандарти [5]. О. О. Леонідова запропонувала класифікацію міжнародних трудових стандартів за критерієм [6]. Проте питання впливу європейських стандартів на розвиток трудових відносин висвітлено недостатньо, що зумовлює актуальність та важливість дослідження.

З огляду на зазначене, постає потреба у формуванні **мети наукової статті**, яка полягає в аналізі змісту міжнародних (європейських) стандартів та їх впливу на розвиток трудових відносин.

Виклад основного матеріалу. Гарантування та реалізація прав і свобод громадян, зокрема їх права на працю, є ключовим складником будь-якої демократичної, соціальної та правової держави. Україна обрала для себе такий шлях, поступово інтегруючи європейські стандарти праці у своє національне трудове законодавство. Водночас узгодження українського трудового законодавства з нормами права ЄС є складним і тривалим процесом, що зумовлений особливостями правових систем України та Європейського Союзу.

Цей процес потребує ґрунтовного вивчення та запровадження найкращих практик держав – членів ЄС. Однією з ключових передумов успішного вступу України до Європейського Союзу є модернізація національного трудового законодавства та створення максимально сприятливих умов для реалізації громадянами України свого права на працю [1, с. 74].

Робота з узгодження трудового законодавства України з правом ЄС охоплює три ключові напрями: визначення базових принципів трудового права, запобігання дискримінації та забезпечення гендерної рівності у сфері праці, а також гарантування безпеки працівників. Гармонізація українських трудових норм із директивами, регламентами та рекомендаціями ЄС найактивніше просувається в певних галузях. Це підтверджується тим, що найбільший прогрес спостерігається в таких сферах, як узгодження виробничих норм і стандартів; забезпечення рівних соціальних гарантій різним групам населення щодо реалізації права на працю; досягнення балансу між інтересами роботодавців і працівників. Загалом, аналіз показує, що протягом останніх років процес адаптації та впровадження норм і стандартів ЄС значно активізувався. Водночас є чинники, які ускладнюють подальшу гармонізацію та потребують вирішення. Серед них: нестача кваліфікованих кадрів у відповідальних установах; надмірно складні та бюрократизовані процедури підготовки й ухвалення законодавчих актів; а також те,

що положення чинного законодавства недостатньо враховують у процесі узгодження, що інколи призводить до дублювання норм [3, с. 9].

У кожній сфері державного та суспільного життя є власні вимоги до стандартів, зокрема й у галузі організації праці. Передусім варто звернути увагу на стандарти у сфері прав людини щодо необхідності уточнення на важливості уточнення змісту поняття міжнародного, зокрема європейського, стандарту прав людини, як наголошував П. Рабінович. На його думку, європейські стандарти прав людини – це закріплені в юридичних актах і документах європейських міжнародних організацій принципи та норми щодо прав і свобод людини, які мають слугувати орієнтиром для відповідної правозастосовної практики всередині держави [7, с. 21].

Беручи до уваги, що європейські стандарти організації праці становлять специфічний нормативний складник міжнародного трудового права, їх науково обґрунтовано розглядати в безпосередньому зв'язку з міжнародними стандартами. У сучасній українській доктрині міжнародного права усталено вважається, що міжнародні стандарти охоплюють а) уніфіковані принципи та норми поведінки суб'єктів права, закріплені в основоположних джерелах міжнародного права як універсального, так і регіонального характеру; б) оптимальні юридичні вимоги до правових систем держав – учасників міжнародного співтовариства; в) провідні правові надбання міжнародного права та результати багаторівневої співпраці держав – членів міжнародної спільноти, включно з учасниками універсальних і регіональних міжурядових організацій; г) систему принципів і норм міжнародного права; д) імперативні вимоги для держав – учасників міжнародних договорів, що містять відповідні стандарти; е) концептуальну основу для узгодження та інтеграції норм міжнародного й національного права [4, с. 85].

Європейські стандарти організації праці доцільно розглядати як системно впорядкований комплекс міжнародно-правових норм і принципів, сформованих на основі взаємних домовленостей між державами щодо визнання та нормативного закріплення фундаментальних прав людини у сфері організації праці. Ці стандарти охоплюють регулювання найманої праці та її окремих умов, захист індивідуальних і колективних прав та інтересів працівників, визначення правового статусу трудових мігрантів, установа спеціальних правил для окремих категорій працівників, а також окреслення засад соціальної політики та її пріоритетних напрямів. Формування зазначеної системи, забезпечення її структурної цілісності, внутрішньої узгодженості та ефективного функціонування є наслідком цілеспрямованої нормотворчої діяльності, що здійснюється в межах широкого кола європейських та міжнародних організацій. Така діяльність характеризується системністю та організованістю, що забезпечується через чіткий розподіл завдань, функцій і повноважень між міжнародними інституціями, узгодження інтересів держав-учасників та дотримання загальноновизнаних принципів і норм сучасного міжнародного права [8, с. 24–30].

Правове регулювання трудових відносин покликане насамперед захистити працівників від економічно сильнішої сторони – роботодавця, який нерідко одноосібно визначає умови праці, що підкреслює дисбаланс у їхніх взаєминах. Запобігти зловживанням, спричиненим такою нерівністю, допомагають норми трудового права ЄС. Вони оберігають працівників від нав'язування небажаних умов та встановлюють мінімальні обов'язкові стандарти праці, формуючи розгалужену систему

трудоу правил. Зовнішні форми вираження цих норм у праві ЄС є різноманітними за юридичною природою та сферою застосування [5, с. 161].

Євроінтеграційний курс України зумовлює обов'язок держави поступово наближати національне трудове законодавство до європейських стандартів. У цьому контексті виконання вимог щодо транспозиції та імплементації права ЄС передбачає насамперед необхідність визначити рівень відповідності чинного трудового законодавства України нормам і принципам європейського трудового права.

Закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» посідає ключове місце в процесі правової інтеграції до європейського простору. У цьому нормативному акті визначено, що державна політика щодо адаптації національного законодавства до європейських стандартів є органічним складником правової реформи в Україні та покладає на національного законодавця обов'язок урахувати вимоги права ЄС під час розроблення та ухвалення нормативно-правових актів. Додаток до Закону, що містить перелік пріоритетних сфер гармонізації законодавства України з *acquis communautaire*, охоплює понад 300 актів інституцій ЄС та більш як 100 рішень Суду ЄС. Усі ці документи мають бути ретельно проаналізовані, перекладені та інтегровані до процесу реформування українського трудового законодавства [9].

Формування міжнародних трудових стандартів у другій половині ХХ століття, які за своєю природою становлять переважно «м'які» норми міжнародного трудового права, є об'єктивною та концептуальною зумовленою реакцією світового співтовариства на глобальні виклики у сфері трудових відносин. Серед таких викликів – інтенсифікація глобалізації міжнародної торгівлі, лібералізація ринків праці, посилені пошук дешевої робочої сили та інші соціально-економічні тенденції. Водночас у науковій доктрині досі не вироблено уніфікованого, загальновизнаного визначення поняття «міжнародний трудовий стандарт» (у літературі також застосовують терміни «міжнародний стандарт праці», «міжнародно-правовий трудовий стандарт» та інші схожі дефініції). Попри це, зазначене поняття широко використовують у фаховій юридичній літературі, а також у низці міжнародно-правових документів [6, с. 371].

Найважливіші європейські стандарти у сфері організації праці закріплені в положеннях статуту та конвенцій Міжнародної організації праці. Спочатку ця організація була створена як спеціалізований орган Ліги Націй, а після Другої світової війни – при Організації Об'єднаних Націй, заснованій у 1919 році урядами різних держав для сприяння міжнародному співробітництву, забезпечення миру та зменшення соціальної нерівності через покращення умов праці [10].

Міжнародна організація праці (далі – МОП) розробляє міжнародні стандарти у сфері праці, зайнятості, умов праці, соціального забезпечення та охорони здоров'я, ухвалює конвенції та рекомендації, контролює їх дотримання. Це єдина тристороння установа в системі ООН, що об'єднує представників урядів, роботодавців і працівників для формування політики та програм щодо забезпечення достойної праці. Основні пріоритети МОП містять підтримку соціального діалогу, боротьбу з бідністю та безробіттям, заборону дитячої та примусової праці, гарантування права на колективні переговори, страйк і створення професійних організацій [2, с. 111].

Наявні міжнародні трудові стандарти можна розділити на три рівні, відповідно до критерію ієрархічності: 1) вищий рівень, представлений актами ООН; 2) документи МОП; 3) регіональний рівень – стандарти регіональних організацій [6, с. 373].

Гнучкість міжнародних трудових стандартів є ключовим фактором їх ефективності, адже вона забезпечує можливість затвердження стандарту та подальшого взяття державами на себе зобов'язань. Від самого заснування МОП гнучкість відіграла важливу роль у нормотворчій діяльності. Її можна розглядати в трьох аспектах: 1) змістова гнучкість – розпливчастість формулювань або спеціальні *flexibility clauses*; 2) гнучкість форми – затвердження стандартів у вигляді «м'якого права» (*soft law*), без обов'язкової сили міжнародного договору; 3) гнучкість застосування – пов'язана з контролем та практичною реалізацією стандартів [6, с. 373].

Варто зазначити, що Україна ратифікувала низку міжнародних конвенцій МОП у сфері праці, проголосивши пріоритет міжнародного права щодо внутрішнього (ст. 81 КЗпП України), зробивши акцент на права людини, на зростання ролі загальнолюдських цінностей у трудових відносинах та на зближення з трудовим законодавством ЄС.

Специфіка трудового права ЄС проявляється, зокрема, через різні види правових джерел, що регулюють трудові відносини. Найпоширенішою класифікацією є поділ на первинне та вторинне право. До основних первинних джерел належать: Договір про функціонування ЄС, Договір про ЄС, Амстердамський, Ніццький і Лісабонський договори, Єдиний європейський акт та Хартія основних прав ЄС. Вторинне право формує складнішу підсистему й охоплює норми актів інститутів ЄС, міжнародні угоди між ЄС та іншими суб'єктами міжнародного права, міжнародні звичаї і загальні принципи права. Рішення та доктрини Суду ЄС становлять окрему групу вторинних джерел [11].

Основні та найбільш вагомні європейські стандарти організації праці закріплені в документах Ради Європи: Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1950), Загальній декларації прав людини (1966), Європейській соціальній хартії (1961), Європейській соціальній хартії (переглянутій) (1996), Міжнародній конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (1966), Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (1979), Конвенції про права дитини (1989), а також у документах Європейського Союзу – Договорі про Європейський Союз, Хартії соціальних прав трудящих Співтовариства (1989), Міжнародній конвенції про захист прав усіх працівників-мігрантів та членів їхніх сімей (1990), Хартії основоположних прав Європейського Союзу (2000), Конституції Європейського Союзу, підписаної в грудні 2004 р. главами держав та урядів Європейського Союзу, у директивах, регламентах Європейського Союзу [2, с. 111].

Одним із ключових нормативних актів у сфері соціального забезпечення в ЄС є Європейська конвенція про соціальне забезпечення, яка передбачає встановлення високих мінімальних соціальних стандартів, гармонізацію гендерних питань та гнучкий підхід до параметрів соціального захисту [12]. Сьогодні її впровадження є пріоритетним завданням Ради Європи для формування спільних цінностей соціальної орієнтації держав-членів.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод у статті 4 встановлює важливий стандарт організації праці – заборону примусової праці, що означає, що ніхто не може бути змушений виконувати обов'язкову чи примусову роботу [13].

Загальна декларація прав людини проголошує ключові стандарти організації праці: право на соціальне забезпечення та на економічні, соціальні і культурні права для забезпечення гідності та вільного розвитку особи (ст. 21); право на працю, вільний вибір роботи, справедливі та сприятливі умови праці, захист від безробіття (ст. 22); право на рівну оплату за однакову працю (ст. 23, п. 2); право на справедливий винагороду, достатню для гідного існування та, за потреби, доповнювану соціальним забезпеченням (ст. 23, п. 3); право створювати та вступати до профспілок для захисту своїх інтересів (ст. 23, п. 4); право на відпочинок і дозвілля, включно з обмеженнями робочого дня та оплачуваною відпусткою (ст. 24) [14].

Європейська соціальна хартія теж містить у своєму тексті деякі основні стандарти організації праці, які мають сферу впливу на території як Європи, так й України [15]. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права закріплює ключові трудові стандарти, зокрема право на працю, справедливі та безпечні умови праці, соціальне забезпечення, охорону материнства і дитячої праці, а також право на створення профспілок й участь у страйку. Держави, які ратифікували пакт, зобов'язані імплементувати ці стандарти у своє законодавство. [16]. Пакт про громадянські і політичні права у вигляді певного стандарту організації праці передбачив заборону примусової чи обов'язкової праці та свободу асоціації, що містить право створювати профспілки і вступати до них для захисту своїх інтересів [17].

Стаття 11 Конвенції про ліквідацію дискримінації щодо жінок встановлює обов'язок держав забезпечувати рівні права жінок і чоловіків у сфері праці, включно з кар'єрним просуванням, рівною оплатою, соціальним захистом та відпусткою, а також запобігати дискримінації через одруження чи материнство [18]. Конвенція про права дитини встановлює стандарти праці для дітей, включно з професійною підготовкою, соціальним захистом та заборонаю економічної експлуатації, а держави зобов'язані регулювати мінімальний вік, тривалість робочого дня, умови праці та відповідальність за порушення цих норм [19]. Конвенція про захист прав працівників-мігрантів гарантує основні стандарти праці та соціальний захист для осіб, що працюють за межами своєї держави [20].

Серед універсальних міжнародних стандартів у сфері праці виокремлюють OHSAS та ISO. OHSAS 18001:2007 (Occupational Health and Safety Management Systems), розроблений за участі національних органів стандартизації Великої Британії, Японії та Ірландії і має вагомe значення для сертифікаційних та наглядових органів,

а також фахівців у сфері охорони праці та промислової безпеки. Для ефективного впровадження стандарту його слід ознайомити місцевий бізнес [21]. ISO – це міжнародний стандарт управління охороною здоров'я та безпекою праці, розроблений Міжнародною організацією зі стандартизації. ISO опублікувала численні стандарти для різних галузей, зокрема машинобудування, металургію і хімічну промисловість, які є універсальними та застосовуються в широкому спектрі діяльності [3, с. 6].

Право ЄС є наднаціональною системою, що встановлює межі для регулювання трудових відносин й охорони праці. Хоча українське трудове законодавство пропонує широкий спектр регуляторних механізмів, європейський досвід свідчить про важливу роль державного регулювання в захисті прав працівників.

Сучасна тенденція в міжнародному трудовому праві полягає в посиленні «м'якого права», коли рекомендаційні акти та непрямі методи реалізації стандартів зростають на значущості, а жорсткі форми регламентації поступово відходять на другий план. Це сприяє більшій гнучкості трудових відносин і ширшій свободі самореалізації працівників, включно з юридично неформалізованими формами зайнятості, що характерно для США, ЄС та деяких колишніх республік СРСР [6, с. 374].

Більшість міжнародних угод у сфері праці, ратифікованих Україною, мають вузько спрямований характер. Як зазначає Р. Я. Бутинська, для створення ефективної моделі реалізації права на працю та адаптації національного трудового законодавства до стандартів ЄС необхідне об'єднання зусиль фахівців із трудового права та права соціального забезпечення з використанням науково обґрунтованих підходів [22, с. 146].

Українське трудове законодавство менш гнучке, ніж право ЄС, яке встановлює вищі соціальні стандарти та більшу рівність сторін; ефективна гармонізація потребує об'єктивних умов для зближення відносин, адже закон сам по собі лише створює стимули.

Висновки. Гармонізація українського трудового законодавства з європейськими стандартами є ключовим елементом інтеграції до ЄС і передбачає підвищення соціальних гарантій, забезпечення рівності сторін у трудових відносинах та безпеки працівників. Європейські та міжнародні стандарти організації праці, включно з принципами «м'якого права», забезпечують гнучкість застосування й сприяють розвитку сучасних форм зайнятості. Для ефективної імплементації таких стандартів необхідне комплексне врахування національної специфіки, застосування науково обґрунтованих підходів та співпраця фахівців у сфері трудового права й соціального забезпечення.

Список використаних джерел

1. Серета О. Г. Реалізація права на працю в умовах євроінтеграції України. *Право та інновації*. 2016. № 1 (13). С. 73–80. URL: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2016/05/Sereda13.pdf>.
2. Серета О. Європейські стандарти організації праці. *Право та інновації*. 2015. № 4 (12). С. 110–117.
3. Горбань О. П., Павліченко І. М., Старчук О. В. Оптимізація трудових відносин в Україні до юридичних стандартів ЄС. *Академічні візії*. 2024. Вип. 30. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11075033>
4. Древалю Ю. Д., Малько О. Д., Бригада О. В. Організаційно-правовий механізм адаптації сфери охорони праці до міжнародних та європейських стандартів. *Bulletin of the National University of Civil Protection of Ukraine. Series Public Administration*. 2022. Iss. 2 (17). DOI: <https://doi.org/10.52363/2414-5866-2022-2-10>
5. Рим О. М. Система джерел трудового права Європейського Союзу. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2020. Т. 31(70), ч. 1. № 2. С. 159–163. DOI: <https://doi.org/10.32838/2707-0581/2020.2-1/29>
6. Леонідова О. Вплив сучасної тенденції посилення гнучкості міжнародних трудових стандартів на законодавчі процеси в Україні. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 1 (19). DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-1\(19\)-368-380](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-1(19)-368-380)
7. Ніцький договір та розширення Європейського Союзу / ред. С. Шевчук. Київ : Логос, 2001. 196 с.
8. Телічко О. А. Процес адаптації трудового законодавства України в сфері охорони праці до європейських стандартів. *Юрид. наука і практика*. 2011. № 1. С. 24–30.

9. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : Закон України від 18.03.2004 № 1629-IV : станом на 4 листоп. 2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text> (дата звернення: 05.12.2025).
10. Учасники проєктів Вікімедіа. Міжнародна організація праці. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Міжнародна_організація_праці (дата звернення: 25.11.2025).
11. Колесник В. Е., Татаренко Г. В. Становлення та розвиток законодавства про працю. Європейський вимір. *Взаємодія норм міжнародного і національного права крізь призму процесів глобалізації та інтеграції*: матеріали всеукр. наук.-практ. конф. 2021. С. 20–21. URL: <http://pravo-snu.com.ua/wpcontent/uploads/2022/02/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%8F-08.12.2021.pdf#page=20>
12. Європейська конвенція про соціальне забезпечення (ETS N 78) (укр/рос) : Конвенція Ради Європи від 14.12.1972 № ETS N 78 : станом на 11 трав. 1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_581#Text (дата звернення: 05.12.2025). URL: <https://doi.org/10.52363/2414-5866-2022-2-10> (дата звернення: 05.12.2025).
13. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція Ради Європи від 04.11.1950 : станом на 1 серп. 2021 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 25.11.2025).
14. Загальна декларація прав людини (рос/укр) : Декларація Орг. Об'єдн. Націй від 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 25.11.2025).
15. Європейська соціальна хартія (переглянута) : Хартія Ради Європи від 03.05.1996 : станом на 7 верес. 2016 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text (дата звернення: 25.11.2025).
16. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права : Пакт Орг. Об'єдн. Націй від 16.12.1966 : станом на 19 жовт. 1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text (дата звернення: 25.11.2025).
17. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : Пакт Орг. Об'єдн. Націй від 16.12.1966 : станом на 19 жовт. 1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення: 25.11.2025).
18. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (укр/рос) : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 18.12.1979 : станом на 6 жовт. 1999 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text (дата звернення: 25.11.2025).
19. Конвенція про права дитини : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 20.11.1989 : станом на 16 листоп. 2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення: 25.11.2025).
20. Міжнародна конвенція про захист прав всіх трудящих-мігрантів та членів їх сімей : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 18.12.1990. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_203#Text (дата звернення: 25.11.2025).
21. Малько О. Д., Бригада О. В., Цимбал Б. М. Адаптація нормативно-правового забезпечення охорони праці до європейських стандартів. *Комунальне господарство міст*. 2022. Т. 6. Вип. 173. С. 160–169. DOI: <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2022-6-173-160-169>
22. Бутинська Р. Я. Актуальні питання гармонізації трудового законодавства в умовах євроінтеграції. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 3. С. 146–150. DOI: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.3.2020.26>

References

1. Sereda, O. (2016). Realizatsiia prava na pratsiu v umovakh yevrointehratsii Ukrainy [Implementation of the right to work in the context of Ukraine's European integration]. *Pravo ta innovatsii*, 1 (13), 73–80. Retrieved from <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2016/05/Sereda13.pdf> [in Ukrainian].
2. Sereda, O. (2015). Yevropeyski standarty orhanizatsii pratsi [European standards of work organization]. *Pravo ta innovatsii*, 4(12), 110–117 [in Ukrainian].
3. Horban, O.P., Pavlichenko, I.M., Starchuk, O.V. (2024). Optymizatsiia trudovykh vidnosyn v Ukraini do yurydychnykh standartiv YeS [Optimization of labor relations in Ukraine to EU legal standards]. Retrieved from <https://doi.org/10.5281/zenodo.11075033> [in Ukrainian].
4. Dreval, Yu.D., Malko, O.D., & Bryhada, O.V. (2022). Orhanizatsiino-pravovyi mekhanizm adaptatsii sfery okhorony pratsi do mizhnarodnykh ta yevropeyskykh standartiv [Organizational and legal mechanism for adapting the sphere of labor protection to international and European standards]. *Bulletin of the National University of Civil Protection of Ukraine. Series Public Administration*, 2(17). <https://doi.org/10.5281/zenodo.11075033> [in Ukrainian].
5. Rym, O.M. (2020). Systema dzherel trudovoho prava Yevropeiskoho Soiuzu [System of sources of labor law of the European Union]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriia: yurydychni nauky*, 31(70), ch. 1, № 2, 159–163. <https://doi.org/10.32838/2707-0581/2020.2-1/29> [in Ukrainian].
6. Leonidova, O. (2024). Vplyv suchasnoi tendentsii posylennia hnuchkosti mizhnarodnykh trudovykh standartiv na zakonodavchi protsesy v ukraini [The impact of the current trend of increasing the flexibility of international labor standards on legislative processes in Ukraine]. *Aktualni pytannia u suchasni nauki*, 1(19). [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-1\(19\)-368-380](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-1(19)-368-380) [in Ukrainian].
7. Shevchuk, S. (Red.). (2001). Nitstskyi dohovir ta rozshyrennia Yevropeiskoho Soiuzu [Treaty of Nice and the enlargement of the European Union]. Kyiv : Lohos [in Ukrainian].
8. Telychko, O. (2011). Protsey adaptatsii trudovoho zakonodavstva Ukrainy v sferi okhorony pratsi do yevropeyskykh standartiv [The process of adapting Ukrainian labor legislation in the field of labor protection to European standards]. *Yuryd. nauka i praktyka*, 1, 24–30 [in Ukrainian].
9. Pro Zahalnodержavnu prohramu adaptatsii zakonodavstva Ukrainy do zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu [On the National Program for Adapting Ukrainian Legislation to the Legislation of the European Union]: Zakon Ukrainy № 1629-IV (2018). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text> [in Ukrainian].
10. Uchasnyky proektiv Wikimedia. (2004, 16 lystopada). Mizhnarodna orhanizatsiia pratsi [Wikimedia project participants. International Labour Organization]. *Vikipediia*. Retrieved from https://uk.wikipedia.org/wiki/Міжнародна_організація_праці [in Ukrainian].

11. Kolesnyk, V.E., Tatarenko, H.V. (2021). Stanovlennia ta rozvytok zakonodavstva pro pratsiu: yevropeyskyi vymir [Formation and development of labor legislation. European dimension]. *U Vzaiemodii norm mizhnarodnoho i natsionalnoho prava kriz pryзму protsesiv hlobalizatsii ta intehtatsii*, 20–21. Retrieved from <http://pravo-snu.com.ua/wp-content/uploads/2022/02/Konferentsiia-08.12.2021.pdf#page=20> [in Ukrainian].

12. Yevropeiska konventsiiia pro sotsialne zabezpechennia (ETS N 78) (ukr/ros), Konventsiiia Rady Yevropy № ETS N 78 [European Convention on Social Security (ETS No. 78) (Ukrainian/Russian): Council of Europe Convention of 14.12.1972 No. ETS No. 78: as of 11 May]. (1994). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_581#Text. [in Ukrainian].

13. Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod, Konventsiiia Rady Yevropy [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms: Council of Europe Convention of 04.11.1950: as of 1 Aug.]. (2021). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text [in Ukrainian].

14. Zahalna deklaratsiia prav liudyny (ros/ukr), Deklaratsiia Orhanizatsiia Obiednanykh Natsii [Universal Declaration of Human Rights (Russian/Ukrainian): Declaration of the United Nations]. (1948). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text [in Ukrainian].

15. Yevropeiska sotsialna khartiia (perehliana), Khartiia Rady Yevropy [European Social Charter (revised): Charter of the Council of Europe]. (2016). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text [in Ukrainian].

16. Mizhnarodnyi pakt pro ekonomichni, sotsialni i kulturni prava, Pakt Orhanizatsiia Obiednanykh Natsii [International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights]. (1973). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text [in Ukrainian].

17. Mizhnarodnyi pakt pro hromadianski i politychni prava, Pakt Orhanizatsiia Obiednanykh Natsii [International Covenant on Civil and Political Rights: Covenant of the United Nations]. (1973). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text [in Ukrainian].

18. Konventsiiia Orhanizatsiia Obiednanykh Natsii pro likvidatsiiu vsikh form dyskryminatsii shchodo zhinok (ukr/ros), Konventsiiia Orhanizatsiia Obiednanykh Natsii [United Nations Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (Ukrainian/Russian), Convention of the United Nations]. (1999). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text [in Ukrainian].

19. Konventsiiia pro prava dytyny, Konventsiiia Orhanizatsiia Obiednanykh Natsii [Convention on the Rights of the Child: Convention of the United Nations]. (2023). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text [in Ukrainian].

20. Mizhnarodna konventsiiia pro zakhyst prav vsikh trudiashchykh- mihrantiv ta chleniv yikh simei, Konventsiiia Orhanizatsiia Obiednanykh Natsii [International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families: Convention of the United Nations]. (1990). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_203#Text [in Ukrainian].

21. Malko, O.D., Bryhada, O.V., Tsymbal, B.M. (2022). Adaptatsiia normatyvno-pravovoho zabezpechennia okhorony pratsi do yevropeyskykh standartiv [Adaptation of regulatory and legal support for occupational safety to European standards]. *Komunalne hospodarstvo mist*, 6(173), 160–169. <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2022-6-173-160-169> [in Ukrainian].

22. Butynska, R. Ya. (2020). Aktualni pytannia harmonizatsii trudovoho zakonodavstva v umovakh yevrointegratsii [Current issues of harmonization of labor legislation in the context of European integration]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, 3, 146–150. <https://doi.org/10.36695/2219-5521.3.2020.26> [in Ukrainian].

Ustinova-Boichenko Hanna,

Candidate of Law, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Law
(State University of Economics and Technology, Kryvyi Rih)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5821-3832>

Telychko Oksana,

Candidate of Law, Associate Professor,
Head of the Department of Law
(State University of Economics and Technology, Kryvyi Rih)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2536-7442>

Chernysh Tetyana,

Lecturer at the Department of Constitutional, International and Private Law
(Kryvyi Rih Faculty Educational and Scientific Institute of National University «Odesa Law Academy», Kryvyi Rih)
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-7022-6301>

INFLUENCE OF INTERNATIONAL (EUROPEAN) STANDARDS ON THE DEVELOPMENT OF LABOR RELATIONS IN UKRAINE

The article examines the process of harmonizing Ukraine's labor legislation with European standards in the context of the country's European integration course. It is emphasized that ensuring the right to work is a key condition for a democratic and legal state, and modernization of labor legislation is one of the prerequisites for Ukraine's accession to the EU. The main areas of adaptation are analyzed: defining the principles of labor law, ensuring gender equality and non-discrimination, guaranteeing labor safety. The problems of harmonization are highlighted, including the shortage of qualified personnel, the complexity of law-making procedures and duplication of norms.

Special attention is paid to the content of international and European labor standards formed within the framework of the ILO, the Council of Europe and the European Union. Their role in ensuring the fundamental rights of workers is revealed, in particular the prohibition of forced labor, equal pay, the right to safe working conditions, trade union freedoms and social protection. It is shown that international labor standards have a multi-level structure and are characterized by flexibility in content, form and application. It is noted that the adaptation of Ukrainian legislation is carried out within the framework of the National Program, which provides for the analysis and implementation of more than 300 EU acts. The importance of harmonizing national norms with the principles of European labor law for the formation of an effective system of labor organization and protection of human rights is emphasized.

Key words: international labor standards, European labor standards, labor relations, International Labor Organization, adaptation of labor legislation, EU labor law.

Дата першого надходження статті до видання: 01.12.2025
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 22.12.2025
Дата публікації (оприлюднення) статті: 31.12.2025